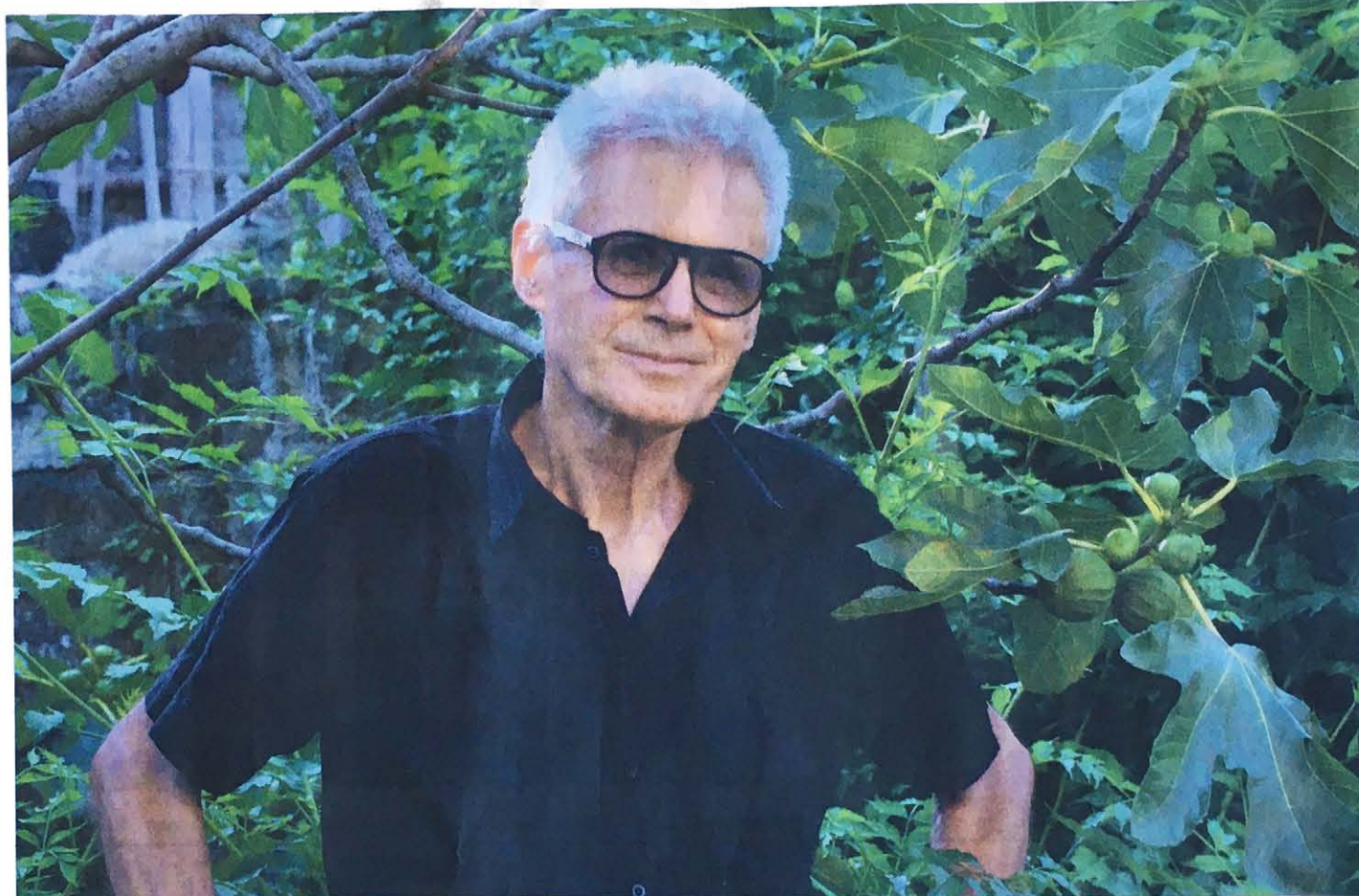

Brez narave najbrž ne bi ničesar napisal

Iztok Geister Plamen *V poezijo se je zapisal kot ustanovni član skupine OHO, v svet pa kot zagovornik narave – Nocoj bo za pesniški opus prejel zlatnik poezije*

»Več težav imam zdaj, na stara leta, ker se je generacija zamenjala in se več ne ujemamo,« je dejal Iztok Geister Plamen. FOTO NIKA KORSIČ

Iztok Geister bo za življenjski pesniški opus nocoj v Celju prejel zlatnik poezije. V slovensko pesniško zgodovino se je zapisal predvsem s poezijo, spisano v času njegovega avantgardističnega obdobja v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja. V njegovi takratni reistični poeziji je bilo v ospredju opozarjanje na antropocentrizem. Že takrat je bilo slutiti naklonjenost naravi, ki je danes v središču njegovega dela.

ŠPELA KURALT

Nagrado boste dobili 'za prispevek slovenski literaturi in strasten, najžlahtnejši pesniški zagovor narave'. Na prvi pogled ni vidno, da je bila narava v vaši poeziji že v avantgardističnem obdobju, a se zdi, da ste se takrat obračali k njej, ko ste se z delom 'odreševali' antropocentrizma. Je bila to zavestna odločitev ali je bilo to v vas?

To je kompleksno vprašanje. Za obrazložitev se lahko žiriji samo zahvalim, zadel je žebljico na glavo. Če izvzamem nekaj najstniških pesniških poskusov, ki so bili malo nasilen preboj v javnost, je bilo moje zanimanje za naravo ves čas najpomembnejša stvar. To

je bilo tudi vrelišče, na katerem se je kuhala moja pesniška duša. Brez narave najbrž ne bi ničesar napisal. Brez svojega odnosa, ki pa je bil specifičen. Kasneje sem to spoznal, ko sem spremljal filozofske razprave in bral besedila v reviji *Perspektive*, da se vsa modrost pravzaprav suče okrog človeka. To je bilo v velikem nasprotju z mojimi pogledi.

Zakaj?

Ker sem že takrat spoznal, da je usrediščenje pogledov na svet okrog človeka nevzdržno. Da to ni samo lepa želja, ki je od grške kulture naprej nismo mogli popolnoma uresničiti, ampak se je tudi marsikdaj pokazala za pogubno. Potrdilo za to je prišlo veliko kasneje, ko se je pokazalo, da ne škodimo samo sebi, kot sem sprva mislil, ampak tudi naravi. Sem pa zgradil odnos, ki je precej tolerantno do grobsti, ki jih človek povzroča v naravi. Mislim, da se vsemu opustošenju navkljub za naravo ni treba ne vem kako bati, kajti narava ima vedno prav. Ima samoobnovitveno moč. To, kar mi pochnemo naravi, v katastrofičnem smislu, narava počne tudi sama sebi. Naravne ujme so kot bomba. Velike poplave, ki presegajo okvire naravnih poplav,

»Če izvzamem nekaj najstniških pesniških poskusov, ki so bili malo nasilen preboj v javnost, je bilo moje zanimanje za naravo ves čas najpomembnejša stvar. To je bilo tudi vrelišče, na katerem se je kuhala moja pesniška duša.«

vetrolomi, plazovi ... Kar mi povzročamo, je prebavljivo za naravo.

Ste naravovarstvenik?

Nikoli nisem bil, nisem, nikoli ne bom in nočem biti. Ker naravovarstvo ni v mojem pogledu na naravo. Narava se sama varuje. Razvil sem pojem zagovornišva narave. Zavedam se, da je to hudičeva advokatura.

Boris A. Novak je zapisal, da gre pri vaši poeziji za 'poezijo na robu besed'. Kako je nastajala?

Pesniki pravimo, da se to ne razlaga. To je kot alkimija (*nasmeh*). Že iz samega pojma *vezana beseda* izhaja, da se mora vezati. Ne gre le za rimo. Iščeš besedo, s katero bi povedal več, kot pove pomen besede. Beseda mora spadati v verz, pa ne štejem crk in zlogov, ker me metrika ne zanima, ampak mora spadati po občutku, zvočnosti, barvi, da ne rečem tudi po vonju.

So vaše pesmi namenoma velikokrat izšle v samozaložbi?

Z uredniki nisem imel težav. Več težav imam zdaj, na stara leta, ker se je generacija zamenjala in se več ne ujemamo. Je pa moj značaj preveč nevrotičen, da bi lahko čakal eno leto, da bodo založniki

dobili subvencijo in izpeljali vse postopke, da bo sodelovalo ne vem koliko ljudi, ker od tega živijo. Če sem knjigo delal v samozaložbi, sem ji lahko sledil od oploditve, prek poroda, dojenja, vrtca, šole, do zrelosti. Vse sem imel v rokah. Dal sem lektorici, ki sem ji zaupal, ki mi ni obračala stavkov. Dolgo sem imel zelo dobro lektorico Vladko Tucovič, oblikovalko Niko Korsič, ilustratorko Majo Marčič. Bile so sodelavke, ki sem jim zaupal, našli smo skupni jezik.

Prevedli ste tudi haiku. Kako je prišlo do tega?

V Zagrebu sem naletel na zbirko knjig, ki so bile najboljši izbor prevedenega v angleščino. Navdušil sem se in nekaj haikujev prevedel. Imel sem srečo, da je bila takrat v Kranju Japonka Sizu-ku Mijake, ki je prevode pregledala, da ni bilo kakšnega velikega spodrsrljaja. Marko [Pogačnik] je bil tudi navdušen in je delo ilustriral. Potem sva to nesla Kajetanu Koviču, ki je bil urednik v državnih založbi, in so haikuji izšli. Potem se je izkazalo, da se je s tem v slovenščini ukvarjal Mart Ogen. Jaz sem prevedel po navdihu, on pa se je s tem študijozno ukvarjal. Malo mi je bilo žal, da sem ga na neki način prehitel, čeprav sploh

nisem vedel za to njegovo strast. Je pa ta knjižica hitro pošla.

Kako blizu vam je haiku?

Nosilec poetike v haikuju so sestavine narave. Potem so občutja, ki so tipično vzhodnjaški, kar je v slovenščini težko doseči s tako skromnim številom zlogov, sedemnajst jih mora biti. Ampak tega se nisem držal, ker sem skorajda sovražil rime. To je bilo takrat v duhu avantgarde. Da ignorira vse, kar je rimano.

Je haiku vplival na vašo poezijo?

Na poezijo ne, na mentaliteto pa. Presrečen sem bil, da sem našel pendant tam daleč prek gora in morij. Da v neki kulturi tudi znajo tako razmišljati.

Poezijo ste za več let opustili. Boris A. Novak je zapisal: 'Pogumni ustvarjalec je postal žrtev lastne ideologije reizma.' Ste bili žrtev?

Ne. Takrat sem imel drugačen življenjski načrt. Svojo, ideologija je preveč bombastična beseda, ohojevsko doktrino sem hotel uresničiti v naravi, v svojem odnosu do narave. Zato sem se intenzivno posvetil ornitologiji, in kar sem še pisal poezije, sem bil bolj v naravo usmerjen kot prej. Postavil sem si principe, o katerih

sem tudi pisal. Zelo me je namreč motilo, da se v poeziji vedno uporabljajo neki splošni pojmi. Recimo ptica, roža. Jaz sem hotel, da se ptica imenuje tako, kot se imenuje, ker je to konkretna vrsta. Če rečem, da je to ptica, s tem izgubim veliko sveta. Lastovka ima svoj svet, škorec, sinica svojega. Pisal sem o tem, kar me je očaralo. Vsaka rastlina me je očarala drugače. Roža je skupni imenovalec, ampak zame je to premalo. Jaz hočem najti svojstvo te ptice, rože, kaj ona meni sporoča. Že to, da jo imenujem, pove polovico zgodbe.

Še pišete poezijo?

Načelno ja. Imam nekaj neobjavljenih pesmi, morda bodo izdane postumno. Trenutno se ukvarjam z beletristiko, en roman imam neobjavljen, enega pišem. Sem v prozi.

In vendarle boste dobili zlatnik poezije.

Bil sem presenečen, tudi v sanjah si nisem predstavljal, da bom deležen take pozornosti. Mislim, da se bom znašel v zavidljivi družbi pesnikov, ki so to prejeli. Se pa čisto nič ne veselim, da bom hkrati postal plen lovcev na lavrate.